

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím:

Forrás:

Bzj.
(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

372.52

Hely

Idő

"1943"

Személy

Hely

Látogatáson a kultuszminiszterrel a régi magyar kézművesipar hagyományait őrző iparrajziskolában

Szerdán délután illusztris vendég, *Szinyei Merse* Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter látogatott el a nagymúltú székesfővárosi iparrajziskolába. A miniszter kitiűntető látogatása annak az intézetnek szól, amely évtizedek óta kiváló művészi ízléssel rendelkező műparosok nevelését és a gyakorló iparosok továbbképzését tekinti kettős feladatának. A nagyipar, a tömegtermelés korában, amikor is az iparban a díszítő művészi gondolat és a művészi ízlés egyre inkább elhalványodik, amikor a jólszervezett propaganda a praktikus, kényelmes és olcsó jelzőket, mint az élet egyedüli és mindent kizáró zsinórmértékét szajkózza a tömegek fülébe, hősieség, elhivatottság és sokszor talán a lemondás is kell ahhoz, hogy valaki négy éven át az emberi alkotás örök szépségének követését szolgálja, tanulja vagy — tanítsa. Az iskola vezetői, valamennyien neves művészek, — akik legtöbbször 14—18 éves fiatal jelentkezőkből valóban a tehetség és az elhivatottság két kizárólagos szempontjának segítségével választják ki kisszámú növendékeiket, hogy azután négy éven keresztül beavassák őket a mesterségbeli tudás, a minőségi munka és az örökérvényű szépség kultuszának minden fortélyába.

A minisztert elkísérte a látogatásra vitéz *Haász* Aladár miniszteri osztályfő-

nök, *Lőrinczy* Szabolcs miniszteri tanácsos és *Tukáts* Menyhért miniszteri osztálytanácsos. Társaságukban először a *faipari tagozatot* látogatjuk meg. A tanteremben széles rajzszalok mellett öt fiatalember rajzol, méricskél, vagy festget. — Terveznek. A rajzlapokon karosszékek, szekrények, szublókot csontvázat látom.

— A jövő héten meg is csinálják ezt, amit ma papíron terveznek — magyarázák mellettem. A tanítási menetben a rajztábla sűrűn váltakozik a gyalupaddal.

Persze a kezdőknél mégis csak időnek kell eltelni addig, hogy azok az alkotáshoz nyúlhassanak. Tanáraik hosszú hónapokon keresztül készítik elő őket a műhelymunkára, úgyhogy amikor a tanonc tanárának bizalmából a gyalupadhoz jut, már türelmetlen, feje tele van tervvel, irigylit a felettejárókat, akik akadálytalanul tervezhetnek és szerkeszthetnek. Neki is van mondanivalója, dolgozni, formálni szeretne. Végül a hulladékból kikerült puhafából elkészítheti az összeállítandó első mű nehezebb részeit és ha mindez sikerült, megkapja a nemes anyagot, a cseresznyefát vagy diófát, s most már belekezdhet a munkába, megmutathatja tudását, természetesen a tanár és a művezető éber felügyelete és útmutatása mellett.

— Melyik bútordarab megszerkesztése a

legnehezebb, — kértem az egyik kis mestert, aki éppen egy magyaros díszítésű sámlit összeállításán fáradozik.

— A karosszéké, — feleli elfogultan.

A magyarázatot már a tanár úr teszi hozzá:

— A karosszékek összeállításánál igen nehéz megtalálni azt a helyzetet, amely egészséges és kényelmes az emberi test számára. A tanoncoknak hosszú és nehéz anatómiai tanulmányokkal kell megbirkóznia, hogy ilyen feladathoz kezdhessenek, még így is a karosszékek szerkesztésénél történik kezdetben a legtöbb hiba. De hát a gyakorlat mégis csak mesterré avatja a tanoncot, hiszen nap mint nap saját eszközeivel dolgozhat, tanulhat, s ellesheti vezetőitől mesterségének minden titkát.

Megtekintjük a műhelyből közelmúltban kikerült darabokat is. Valamennyi mester-munka. Érdekes, hogy készítik minden esetben találtak alkalmat egy-két magyar díszítőmotívumnak a bútordarabra való átvételére. Egy-egy stilizált tulipán, rózsza, magyarmintás dús intarziák, s ha más nem, néhány egyszerű magyar díszítőelem található minden tárgyon.

A magyar elemek honfoglalása nem meddő magyaroskodás, erőltettség, alkalmazásuk abból az egyszerű felismerésből ered, hogy a díszítőelemek megválasztásánál nem kell a szomszédba menni. A magyar faj díszítő hajlamánál, leleményességénél fogva mindennél drágább kincset nyújt az iparművészetnek. Népi díszítőművészetünk révén olyan kiapadhatatlan ös-

zönnyel rendelkezünk, amelyen rajtunk kívül egyetlen közép-európai nép sem mond-

hat magae...

A következő állomás az agyagipari, kerámiai tagozat. A tanteremben éppen vázákat, lámpaállványokat festenek, díszítenek a tanulók. A munka derékfeszében az alagsorban lévő műhelyekben folyik. A korongozás és a mintakészítés. Az egyik korongnál éppen egy karcsú váza készül. Formálója bámulatos ügyességgel dobja a puha anyagot a forgókorong közepére, aztán kezevel pillanatok alatt kiformalja, felnyújtja, helyenkint megszükiti vagy kibővíti a vázát. Az üvegcsiszo-

lók műhelye következik. Villannyal mozgató tengelyeken különböző nagyságú, kör alakú ásványok segítségével csiszolják be az üvegre előzőleg felrajzolt mintát. A szélesebb vagy keskenyebb vonalak bevésséhez más keménységű és szélességű kövek szükségesek. Ugyancsak itt dolgoznak az üvegfúvók is, akik a 450 fokos gázlángon hevített üvegnek különböző formákat adnak. Megnézem az elmúlt napokban csiszolt talakat, valamennyi magyar mintázású. Talán éppen az iparrajziskola az első az országban, amely ebbe a „csék iparágba” bevezette a magyar formákat. Az ötvösök műhelyében éppen egy ezüstkegyel kalapálnak. Gyakorlott, ügyes kézzel húzzák, vonják, formálják az anyagot. Az ötvösök annyi mesterségbeli fortélyal dolgoznak, egy-egy bonyolult formájú fémtárgy kialakítását annyi ügyességgel és találékonysággal végzik, hogy szinte lehetetlen még csak felsorolni is mesterségüknek titkait. A műhely büszkesége az iskola gépészmérnökei által összeállított villanykemenő, amelyben a zománcozott fémtárgyakat égetik ki.

A könyvkötők műhelyében a bőrkötéses, izlésesen díszített könyvek mindegyike a régi kézművesek emlékét idézi. A könyvek borítólapján sok alkalom nyílik a művészi mintázásra, pontozás, különböző színű intarziák, vagy arany díszítések beégetésével. A gondolatvékony anyamezkekből tüzesre felhevített, különböző alakú nyomók segítségével kerülnek ki a fedőlap cirádái. Gyakran megtörténik, hogy egy ilyen műveletnél *negyvenötven különböző alakú nyomót is kell használni.* Bizony nagy türelmet és tudást igényel, hogy a díszítések szimmetrikusak és pontosak legyenek. Ugyancsak a könyvkötők műhelyében végzik a papírrestaurálást is, a beszakadt, megcsönkült szelű könyveket olyan *tökéletesen kiegészítik, hogy csak a világosságának fordított lapokon lehet megkülönböztetni az új betétet és az eredeti részt.*

A grafikai tagozaton először a mechanikai részt tekintjük meg. Itt a fotomechanika, a sokszorosítás bonyolult műveletét végzik elektromos gépek segítségével. Ez talán az egyetlen ága a kézművesiparnak, ahol *az önállósításhoz meglehetősen nagy tőke szükséges,* mert a gépek beszerzése sok pénzt igényel. A laboratóriumokból ellátogatunk a tanterembe, ahol a tanulók éppen egy plakátpályázaton dolgoznak. A feladat *három szín felhasználásával egyszerű, kifejező és művészi plakátot készíteni.*

A díszítőfestői tagozaton *az üveg- és mozaikfestéstől a freskófestésig a legtarkább és legváltozatosabb mesterségeket tanulhatják meg a növendékek.* Négy-öt fiatal lány jelenleg egy színes üveglakot állít össze, könnyen hajlítható olomsínekbe foglalják az üvegdarabkákat, amelyeket aztán ónnal fognak összeforrasztani. Az iparrajziskola különböző tagozatai mellett női ruhatervező szakosztály és textilszakosztály is működik. A női ruhatervezőosztályon különösen a hallgatók divattervei keltik fel a figyelmet. A növendékek négy éven keresztül az egyszerű alakok, majd a drapériák és a különböző mozgások ábrázolásával tanulnak meg gyorsan és könnyedén rajzolni.

A hiataltság mellett az iskolának vannak „örökös” tagjai is. Nesztoruk *egy nyolcvanéves nyugalmazott gimnáziumi igazgató,* aki nyugdíjaztatása után, közel tíz évvel ezelőtt iratkozott be az iskola rendes tanulójának, majd a faipari tagozat elvégzése után engedélyt kért arra, hogy mint rendkívüli tanuló továbbra is a műhelyben dolgozhasson. Azóta is bejár hétről-hétre s szeretettel és gondnal dolgozat egy-egy szekrényen, vagy karosszéken.

Az intézet igazgatója, *Zombory Moldován Béla* művészpédagógiai munkásságával hosszú évek óta örködik azon, hogy az intézet méltó legyen közel százhetvenéves múltjához és betöltse azt a feladatot, amelyre mindig hivatott volt, *a minőségi magyar kézműiparosok nevelését.* Ha időnként meg is növekednek a feladat betöltésének útjába gördülő akadályok, a munkát nem szabad feladni soha, kell, hogy akadjanak tanítómesterek és tanítványok, akik az alkotásba vetett hittel és szeretettel tovább folytatják, tovább járják az elődeik által mutatott utat.

Gergelyffy Sándor